Test Booklet Code & Serial No. **A**

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

POLITICAL SCIENCE

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) ....

(Name) ....

2. (Signature) ....

(Name) ....

Seat No. [ ] (In figures as in Admit Card)

Seat No. .... (In words)

OMR Sheet No. [ ] (To be filled by the Candidate)

MAR - 15223

Time Allowed : 2 Hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **48** Number of Questions in this Booklet : **100**

Instructions for the Candidates

1. Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
2. This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
   (*i*) To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
   (*ii*) Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
   (*iii*) After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
4. Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
   Example : where (C) is the correct response.
   (A) (B) ● (D)
5. Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only.** If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
6. Read instructions given inside carefully.
7. Rough Work is to be done at the end of this booklet.
8. If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
9. You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
10. Use only Blue/Black Ball point pen.
11. Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
12. There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यांसाठी महत्त्वाच्या सूचना

1. परीक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
2. सदर प्रश्नपत्रिकेत 100 बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
3. परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनिटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
   (*i*) प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्वीकारू नये.
   (*ii*) पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
   (*iii*) वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
4. प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
   उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.
   (A) (B) ● (D)
5. या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे **ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत.** इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
6. आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
7. प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोऱ्या पानावरच कच्चे काम करावे.
8. जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणाव्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
9. परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
10. फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
11. कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
12. चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

Political Science
Paper II
राजनीति विज्ञान
प्रश्नपत्रिका II

Time Allowed : 120 Minutes] **[Maximum Marks : 200**

Note : This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.

सूचना : या प्रश्नपत्रिकेत एकूण **शंभर (100)** बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला **दोन (2)** गुण आहेत. **सर्व** प्रश्न सोडवा.

1. Which of the following statements is *not* true ?

   India views BRICS forum as a platform :

   (A) To promote economic growth within the group

   (B) To develop close strategic relations among the member countries

   (C) To address food and energy security concerns

   (D) To prevent increasing U.S. dominance

2. Which of the following is *not* an element of India's 'Act East' Policy ?

   (A) Cultural relations

   (B) Nuclear co-operation

   (C) Economic relations

   (D) Connectivity

1. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर **नाही** ?

   ब्रिक्स गटाकडे भारत कशाचे व्यासपीठ म्हणून पाहतो ?

   (A) गटांतर्गत आर्थिक विकासाला चालना देणारे व्यासपीठ

   (B) सभासद देशांमधे दूरगामी स्वरूपाचे निकटचे संबंध जोपासण्याचे व्यासपीठ

   (C) अन्न आणि ऊर्जा सुरक्षेच्या मुद्द्यांचा विचार करण्याचे व्यासपीठ

   (D) अमेरिकेचा वाढता प्रभाव रोखण्याचे व्यासपीठ

2. खालीलपैकी कोणता घटक भारताच्या 'ॲक्ट ईस्ट' धोरणाचा घटक **नाही** ?

   (A) सांस्कृतिक संबंध

   (B) आण्विक सहकार्य

   (C) आर्थिक सहकार्य

   (D) दळणवळणाद्वारे जोडले जाणे

3. *Which of the following pairs is not correctly matched ?*

Column I

(India's Neighbouring State)

(*a*) China

(*b*) Bangladesh

(*c*) Myanmar

(*d*) Pakistan

Column II

(Pending Dispute)

(1) Trans-Karakoram Highway

(2) Teesta River Water

(3) Exclusive Economic Zone boundary

(4) Sir Creek

(A) (*a*)–(1)

(B) (*b*)–(2)

(C) (*c*)–(3)

(D) (*d*)–(4)

3. खालीलपैकी कोणती जोडी बरोबर जुळवलेली **नाही** ?

स्तंभ I

(भारताचा शेजारी देश)

(*a*) चीन

(*b*) बांगलादेश

(*c*) म्यांमार

(*d*) पाकिस्तान

स्तंभ II

(न सुटलेला विवाद)

(1) ट्रान्स-काराकोरम महामार्ग

(2) तीस्ता नदीचे पाणी

(3) खास आर्थिक क्षेत्राची सीमा

(4) सर खाडी

(A) (*a*)–(1)

(B) (*b*)–(2)

(C) (*c*)–(3)

(D) (*d*)–(4)

4. Which of the following pairs is *not* correctly matched ?

Column I

(India's Neighbouring State)

(*a*) China

(*b*) Pakistan

(*c*) Nepal

(*d*) Bhutan

Column II

(Pending Border Dispute)

(1) Aksai Chin

(2) Trans-Karakoram Highway

(3) Kalapani Border

(4) Arunachal Pradesh Border

(A) (*a*)–(1)

(B) (*b*)–(2)

(C) (*c*)–(3)

(D) (*d*)–(4)

4. खालीलपैकी कोणती जोडी बरोबर जुळवलेली **नाही** ?

स्तंभ I

(भारताचा शेजारी देश)

(*a*) चीन

(*b*) पाकिस्तान

(*c*) नेपाळ

(*d*) भूतान

स्तंभ II

(न सुटलेला सीमा विवाद)

(1) अक्साई चीन

(2) ट्रान्स-काराकोरम महामार्ग

(3) कालापानी सीमा

(4) अरुणाचल प्रदेश सीमा

(A) (*a*)–(1)

(B) (*b*)–(2)

(C) (*c*)–(3)

(D) (*d*)–(4)

5. The "Comprehensive Economic Co-operation Agreement" (CECA) was signed to boost bilateral ties between India and :

(A) Singapore

(B) Myanmar

(C) Malaysia

(D) Vietnam

6. **Assertion (A) :**

The changed global scenario after the end of the Cold War made it imperative for India to build up sound relationship with the US.

Reason (R) :

Pakistan factor no more governs India's foreign policy.

Codes :

(A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true, but (R) is false

(D) (R) is true, but (A) is false

5. ''सर्वंकष आर्थिक सहकार्याचा करार'' (CECA) हा भारताने कोणत्या देशाबरोबर केला ?

(A) सिंगापूर

(B) म्यांमार

(C) मलेशिया

(D) व्हिएतनाम

6. **विधान (A) :**

शीतयुद्धानंतर बदललेल्या जागतिक परिस्थितीमुळे भारताला अमेरिकेशी संबंध सुधारणे गरजेचे झाले.

कारण (R) :

भारताच्या परराष्ट्र धोरणावर पाकिस्तान या घटकाचा प्रभाव आता उरलेला नाही.

संकेतांक :

(A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत, परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे

(D) (R) बरोबर आहे, पण (A) हे चूक आहे

7. **Assertion (A) :**

India-China relations are extremely complex today.

Reason (R) :

India and China have common interests at the WTO; their bilateral trade has grown rapidly in the past decade, and they also have pending disputes over thousands of kilometers of border.

Codes :

(A) (A) is true, but (R) is false

(B) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the correct reason of (A)

(C) (R) is true, but (A) is false

(D) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct reason of (A)

7. **विधान (A) :**

आजचे भारत-चीन संबंध अत्यंत जटिल स्वरूपाचे आहेत.

कारण (R) :

भारत आणि चीन यांचे जागतिक व्यापार संघटनेत समान हितसंबंध आहेत; गेल्या दशकभरात दोघांतील द्विपक्षीय व्यापार वेगाने वाढला आहे; आणि दोघांमधे हजारो किलोमीटरच्या सीमेवरून न सुटलेले विवाद आहेत.

संकेतांक :

(A) (A) बरोबर आहे, पण (R) हे चूक आहे

(B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत, पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

(C) (R) बरोबर आहे, पण (A) हे चूक आहे

(D) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे

8. Choose the *incorrect* statement from the following :

(A) In Indian Constitution Articles 352, 356 and 360 deal with emergency powers

(B) American Constitution does not expressly grant the President powers in times of national emergency

(C) In India emergency was declared in the year 1975 under Article 360

(D) In America President Roosevelt invoked emergency during World War II

9. The concept of 'Circulation of elites' has been used by :

(A) Gaetano Mosca

(B) Vilfredo Pareto

(C) Robert Michels

(D) Max Weber

8. खालीलपैकी **चुकी**चे विधान ओळखा :

(A) भारतीय राज्यघटनेतील कलम 352, 356, 360 यामध्ये आणीबाणी विषयक तरतुदी आहेत

(B) अमेरिकेच्या राज्यघटनेने राष्ट्रीय आणीबाणीच्या काळात राष्ट्राध्यक्षांना स्पष्टपणे अधिकार दिलेले नाहीत

(C) भारतात 1975 साली कलम 360 अंतर्गत आणीबाणी लागू करण्यात आली होती

(D) दुसऱ्या महायुद्धाच्या काळात अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष रूझवेल्ट यांनी आणीबाणी जाहिर केली

9. 'अभिजनांचे अभिसरण' ही संकल्पना .... याने वापरली आहे.

(A) गेटानो मोस्का

(B) विल्फ्रेडो परेटो

(C) रॉबर्ट मिशेल

(D) मॅक्स वेबर

10. Which among the following is an *incorrect* statment ?
    (A) Liberalization does not always lead to democratic transition
    (B) Democracies must meet three basic procedural criteria : competitive elections, adult citizenship and minority rights
    (C) According to O'Donnell there are two transitions : a transition to democracy and transition to a consolidated democracy
    (D) All democracies emerged after second world war have transited from democracy to consolidated democracy

11. Collective security measures were first applied by the UN in 1950. Against which country were they applied ?
    (A) Cuba
    (B) North Korea
    (C) Vietnam
    (D) Egypt

10. खालीलपैकी **अयोग्य** विधान ओळखा :
    (1) उदारीकरणामुळे नेहमीच लोकशाहीत संक्रमण होत नाही
    (2) लोकशाहीमध्ये काही मुलभूत प्रक्रियात्मक निकष पूर्ण करावे लागतात : स्पर्धात्मक निवडणुका, प्रौढ नागरिकत्व, अल्पसंख्यांकांचे हक्क
    (3) ओडोनेलच्या मते दोन प्रकारची संक्रमणे असतात : लोकशाहीमध्ये संक्रमण आणि सुदृढ लोकशाहीकडे संक्रमण
    (4) दुसऱ्या महायुद्धानंतर उदयाला आलेल्या सर्व लोकशाही व्यवस्थांचे सुदृढ लोकशाहीमध्ये संक्रमण झाले आहे

11. संयुक्त राष्ट्रांनी 1950 मधे पहिल्यांदा सामूहिक सुरक्षेची तरतूद वापरली. ती कोणत्या देशाविरुद्ध वापरली होती ?
    (1) क्युबा
    (2) उत्तर कोरिया
    (3) व्हिएतनाम
    (4) इजिप्त

12. Match the following pairs using the key given below :

Column I

(International Organization)

(*a*) Universal Postal Union (UPU)

(*b*) United Nations World Tourism Organisation (UNWTO)

(*c*) International Fund for Agricultural Development (IFAD)

(*d*) International Civil Aviation Organisation (ICAO)

Column II

(Headquarters)

(1) Montreal

(2) Rome

(3) Madrid

(4) Bern

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(3)	(1)	(4)
(B)	(3)	(1)	(4)	(2)
(C)	(4)	(3)	(2)	(1)
(D)	(3)	(4)	(1)	(2)

12. खाली दिलेली सूची वापरून योग्य जोड्या जुळवा :

स्तंभ I

(आंतरराष्ट्रीय संघटना)

(*a*) जागतिक टपाल संघटना (UPU)

(*b*) संयुक्त राष्ट्रांची जागतिक पर्यटन संघटना (UNWTO)

(*c*) आंतरराष्ट्रीय कृषी विकास निधी (IFAD)

(*d*) आंतरराष्ट्रीय नागरी उड्डयन संघटना (ICAO)

सूची II

(मुख्यालय)

(1) मॉंट्रियल

(2) रोम

(3) माड्रिड

(4) बर्न

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(2)	(3)	(1)	(4)
(B)	(3)	(1)	(4)	(2)
(C)	(4)	(3)	(2)	(1)
(D)	(3)	(4)	(1)	(2)

13. Who builds on Kenneth Waltz's argument concerning the stability of bipolar system as compared to multipolar system ?

(A) Stanley Hoffmann

(B) Charles Kindelberger

(C) John Mearsheimer

(D) John Gaddis

14. When did the WTO come into existence and where is its headquarters ?

(A) In 1995, Washington D.C.

(B) In 1993, Vienna

(C) In 1993, Seattle

(D) In 1995, Geneva

15. The Nuclear Suppliers' Group (NSG) was formed in the year :

(A) 1972

(B) 1977

(C) 1974

(D) 1969

13. द्विध्रुवीय व्यवस्था बहुध्रुवीय व्यवस्थेच्या तुलनेत अधिक स्थिर असते, या केनेथ वॉल्ट्झ यांच्या मांडणीला पुढे नेऊन तिचा विस्तार खालीलपैकी कोणत्या विचारवंताने केला ?

(A) स्टॅन्ले हॉफमान

(B) चार्ल्स किंडलबर्गर

(C) जॉन मर्शायमर

(D) जॉन गॅडिस

14. जागतिक व्यापार संघटना केव्हा अस्तित्वात आली आणि तिचे मुख्यालय कोठे आहे ?

(A) 1995 मध्ये, वॉशिंग्टन डी.सी.

(B) 1993 मध्ये, व्हिएन्ना

(C) 1993 मध्ये, सिएटल

(D) 1995 मध्ये, जिनिवा

15. आण्विक पुरवठादार देशांचा गट (NSG) कधी अस्तित्वात आला ?

(A) 1972

(B) 1977

(C) 1974

(D) 1969

16. Which of the following countries is *not* a member of Shanghai Co-operation Organisation ?
    (A) China
    (B) India
    (C) Tajikistan
    (D) Iran

17. Who has written the book "The Cold War : Retrospect and Prospect" ?
    (A) Lewkowicz Nicolas
    (B) Hopkins Michael
    (C) Frederick Schuman
    (D) Bronson Rachel

18. **Assertion (A) :**

    The Arctic sea route remains open for navigation for more number of days a year since last few years.

    Reason (R) :

    The ice on the Arctic is melting more due to climate change.

    Codes :
    (A) Both (A) and (R) are true, and (R) is the cause of (A)
    (B) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the cause of (A)
    (C) Both (A) and (R) are not true
    (D) (R) is true, but (A) is not true

16. खालीलपैकी कोणता देश शांघायी सहकार्य संघटनेचा सभासद **नाही** ?
    (A) चीन
    (B) भारत
    (C) तजिकिस्तान
    (D) ईरान

17. ''द कोल्ड वॉर : रिट्रोस्पेक्ट ॲण्ड प्रॉस्पेक्ट'' हे पुस्तक कोणी लिहिले आहे ?
    (A) ल्युकोविच निकोलस
    (B) हॉपकिन्स मायकेल
    (C) फ्रेडरिक शुमन
    (D) ब्रॉन्सन रेचेल

18. **विधान (A) :**

    मागील काही वर्षांपासून आर्क्टिक सागरी मार्ग नौकानयनाकरता अधिक दिवस खुला राहातो.

    कारण (R) :

    वातावरण-बदलामुळे आर्क्टिकवरील बर्फ जास्त प्रमाणात वितळत आहे.

    संकेतांक :
    (A) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत, आणि (R) हे (A) चे कारण आहे
    (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत, पण (R) हे (A) चे कारण नाही
    (C) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर नाहीत
    (D) (R) बरोबर आहे, पण (A) बरोबर नाही

19. Where is the headquarters of SAARC ?
    (A) New Delhi
    (B) Kathmandu
    (C) Thimpu
    (D) Colombo

20. Democratic Peace Theory is placed under which theoretical approach of International Relations ?
    (A) Structural Realism
    (B) Classical Realism
    (C) Idealism
    (D) Institutional Liberalism

21. Which tool is used to measure NGOs social and ethical performance ?
    (A) Green Audit
    (B) Economic Audit
    (C) Gender Audit
    (D) Social Audit

19. सार्कचे मुख्यालय कोठे आहे ?
    (A) नवी दिल्ली
    (B) काठमांडू
    (C) थिंपू
    (D) कोलंबो

20. लोकशाही शांततेचा सिद्धांत आंतरराष्ट्रीय संबंधांच्या कोणत्या दृष्टिकोनाअंतर्गत येतो ?
    (A) संरचनात्मक वास्तववाद
    (B) अभिजात वास्तववाद
    (C) आदर्शवाद
    (D) संस्थात्मक उदारमतवाद

21. एनजीओ (NGO) च्या सामाजिक व नैतिक कामगिरीचे मोजमाप करण्याचे कोणते साधन आहे ?
    (A) हरित अंकेक्षण
    (B) आर्थिक अंकेक्षण
    (C) लिंगभाव अंकेक्षण
    (D) सामाजिक अंकेक्षण

22. What mechanism is *not* used for good governance ?
    - (A) Jansunwai
    - (B) Citizens charter
    - (C) Ombudsman
    - (D) Grievances redress system

23. What are the objectives of monitoring and evaluation of public policy ?
    - (*a*) The assess whether policies are over or under performing
    - (*b*) To assess whether are working as planned
    - (*c*) To assess whether the target is achieved

    Codes :
    - (A) (*a*) and (*b*)
    - (B) (*a*), (*b*) and (*c*)
    - (C) (*b*) and (*c*)
    - (D) (*a*) and (*c*)

24. Which among the following is *not* included in UNDP's sustainable development goals ?
    - (A) Quality education
    - (B) Poverty eradication
    - (C) Traditional energy sources
    - (D) Gender equality

22. सु-शासकतेसाठी कोणते तंत्र वापरले जात **नाही** ?
    - (A) जनसुनवाई
    - (B) नागरिकांची सनद
    - (C) ऑँब्यूड्समन
    - (D) तक्रार निवारण व्यवस्था

23. सार्वजनिक धोरणाच्या देखरेख व मूल्यांकनाचे काय उद्दिष्ट्ये आहेत ?
    - (*a*) धोरणाची कामगिरी अधिक किंवा कमी आहे कि नाही हे तपासणे
    - (*b*) धोरण नियोजनानुसार कार्यरत आहेत कि नाही हे तपासणे
    - (*c*) ध्येय साध्य झालेत कि नाही हे तपासणे

    संकेतांक :
    - (A) (*a*) आणि (*b*)
    - (B) (*a*), (*b*) आणि (*c*)
    - (C) (*b*) आणि (*c*)
    - (D) (*a*) आणि (*c*)

24. खालील कोणते UNDPच्या शाश्वत विकासाच्या ध्येयांत समाविष्ट **नाही** ?
    - (A) गुणवत्ता शिक्षण
    - (B) दारिद्र्य निर्मूलन
    - (C) पारंपरिक ऊर्जा स्रोत
    - (D) लिंगभाव समानता

25. The origin of good governance is traced to the seminal work of :
    (A) Alexis de Tocqueville
    (B) Thomas Paine
    (C) Robert Putnam
    (D) Larry Diamond

26. The origin of contemporary resurgence of interest in good governance is credited to the publication of :
    (A) Governance and Development, 1992
    (B) Governance without Government : Order and Change in the World Politics, 1992
    (C) Making Democracy Work : Civic Tradition in Modern Italy, 1993
    (D) Developing Democracy : Towards Consolidation, 1999

25. सु-प्रशासकतेच्या उदय कोणाच्या आरंभिक कार्यात शोधला जातो ?
    (A) ॲलेक्स डी टॉकक्विल
    (B) थॉमस पेन
    (C) रॉबर्ट पुटनॅम
    (D) लॅरी डायमण्ड

26. सु-प्रशासकतेत समकालीन पुनरुत्थानाच्या स्वारस्याचा उदयाचे श्रेय .... प्रकाशनास दिले जाते.
    (A) गर्व्हनन्स ॲण्ड डेव्हलपमन्ट, 1992
    (B) गर्व्हनन्स विदाऊट गर्व्हनमेन्ट : ऑर्डर ॲण्ड चेन्ज इन द वर्ल्ड पॉलिटिक्स, 1992
    (C) मेकिंग डेमॉक्रसी वर्क : सिविक ट्रॅडीशन इन मॉडर्न इटली, 1993
    (D) डेव्हलपिंग डेमॉक्रॅसी : टुवर्ड्स कनसॉलिडेशन, 1999

27. Essence of 'Good Governance' lies in :
    (A) Strengthening the public sector by infusing more capital to keep it growing
    (B) Stringent application of POSDCORB principles
    (C) Development of social capital and networking with societal organisations
    (D) Renewed energizing of bureaucracy

28. Which aspect of good governance is critically reviewed by many commentators ?
    (A) Social capital
    (B) Aid-giving precondition
    (C) Civil participation
    (D) Participative decentralized governance

27. सु-प्रशासकतेचे सार .... मध्ये आहे.
    (A) अधिक भांडवल गुंतवून सार्वजनिक क्षेत्राचे बळकटीकरण करून त्यास वृद्धिगंत होऊ देणे
    (B) POSDCORB तत्त्वांची कडक अंमलबजावणी
    (C) सामाजिक भांडवल विकास आणि सामाजिक संघटनांशी नेटवर्कींग
    (D) नोकरशाही पुनर्जीवित करणे

28. सु-प्रशासकतेच्या कोणत्या पैलूचे अनेक भाष्यकारांनी चिकित्सक परीक्षण केले आहे ?
    (A) सामाजिक भांडवल
    (B) साहाय्य देण्याच्या पूर्व-अटी
    (C) नागरी सहभाग
    (D) सहभागी विकेंद्रित प्रशासकता

29. Which one of the following is historically a basic mechanism of accountability ?
   (A) Citizens' charter
   (B) Ombudsman system
   (C) New Public Management
   (D) Entrepreneurial management

30. Which scheme was launched to provide healthcare facilities to over 10 crore families ?
   (A) Pradhanmantri Jan Arogya Yojana
   (B) Ayushman Bharat
   (C) Sukanya Samriddhi Yojana
   (D) Pradhanmantri Jeevan Jyoti Bima Yojana

31. The science of control and communication is known as :
   (A) Informatics
   (B) Hermeneutics
   (C) Logistics
   (D) Cybernetics

29. उत्तरदायित्त्वाचे ऐतिहासिकदृष्ट्या खालीलपैकी कोणते मूलभूत तंत्र आहे ?
   (A) नागरिकांची सनद
   (B) ऑँब्यूड्समन व्यवस्था
   (C) नवीन लोक व्यवस्थापन
   (D) उद्योजकीय व्यवस्थापन

30. दहा कोटीहून अधिक कुटुंबांना आरोग्यसेवा सुविधा पुरविण्यासाठी कोणती योजना लागू केली ?
   (A) प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजना
   (B) आयुष्मान भारत
   (C) सुकन्या समृद्धी योजना
   (D) प्रधानमंत्री जीवन ज्योती बीमा योजना

31. नियंत्रण आणि संसूचन यांच्या शास्त्राला .... असे म्हणतात.
   (A) माहितीशास्त्र
   (B) अर्थनिर्णयन शास्त्र
   (C) रसदशास्त्र
   (D) संदेशवहन शास्त्र

32. Who among the following scholars did not advocate the concept of New Public Administration ?
    - (A) Dwight Waldo
    - (B) Frank Marini
    - (C) Peter Self
    - (D) Fredrickson

33. Give the *correct* answer by using the codes given below :

    Assertion (A) :

    There is no any marked difference between public and private administration.

    Reason (R) :

    Both are conducted according to the same principles.

    Codes :
    - (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
    - (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not correct explanation of (A)
    - (C) (A) is true but (R) is false
    - (D) (A) is false but (R) is true

32. खालीलपैकी कोणत्या अभ्यासकाने नवीन लोकप्रशासनाचा पुरस्कार केला नाही ?
    - (A) ड्वाईट वाल्डो
    - (B) फ्रँक मेरिनी
    - (C) पीटर सेल्फ
    - (D) फ्रेडरिकसन

33. खालील संकेतांकाचा वापर करून योग्य उत्तर लिहा :

    विधान (A) :

    सार्वजनिक प्रशासन आणि खाजगी प्रशासन यात कोणताही ठळक असा फरक नाही.

    कारण (R) :

    दोन्हीचा व्यवहार/कारभार समान तत्त्वांनुसार चालतो.

    संकेतांक :
    - (A) (A) आणि (R) हे दोन्ही स्वतंत्रपणे बरोबर असून (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे
    - (B) (A) आणि (R) हे स्वतंत्रपणे बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
    - (C) (A) बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे
    - (D) (A) चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

34. The concept and program of Citizens' Charter was first initiated and launched in :

(A) UK

(B) USA

(C) Sweden

(D) Canada

35. Genesis of Public Administration lies in its objective of :

(A) Management of government's business

(B) Making distinction between 'political' and 'administrative' activity in public organization

(C) Making distinction between public and private administration

(D) POSDCORB

34. नागरिकांची सनद या संकल्पनेची आणि कार्यक्रमाची प्रथम सुरुवात आणि अंमल-बजावणी ....

(A) यू.के.

(B) यू.एस.ए.

(C) स्वेडन

(D) कॅनडा

35. लोकप्रशासनाचे मूळ त्याच्या पुढील उद्दिष्टात आहे :

(A) शासकीय कार्याचे व्यवस्थापन

(B) सार्वजनिक संस्थेतील 'राजकीय' व 'प्रशासकीय' कार्यांमध्ये फरक करणे

(C) सार्वजनिक व खाजगी प्रशासनामधे फरक करणे

(D) POSDCORB

36. Match List I (Theorists) with List II (Arguments) and select the *correct* answer from the codes :

List I

(Theorists)

(*a*) Evan S. Banki

(*b*) E. N. Gladden

(*c*) Henri Fayol

(*d*) W. F. Willoughby

List II

(Arguments)

(1) The true realm of Public Administration is to be found in the administrative sectors of government which conduct management of public affairs

(2) Administration must not be confused with government. It is only one of its functions.

(3) In its broadest sense it denotes the work involved in the actual conduct of government affairs

(4) Administration means performance of executive function of the state

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(4)	(3)	(2)
(B)	(4)	(1)	(2)	(3)
(C)	(3)	(2)	(4)	(1)
(D)	(2)	(3)	(1)	(4)

36. यादी I (विचारवंत) आणि यादी II (युक्तिवाद) यांच्या जोड्या लावा आणि संकेतांकामधून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

(विचारवंत)

(*a*) इवान एस्. बँकी

(*b*) ई. एन्. ग्लॅडन

(*c*) हेन्री फायोल

(*d*) डब्ल्यू. एफ्. विलॉबी

यादी II

(युक्तिवाद)

(1) लोकप्रशासनाचे खरे क्षेत्र शासनाच्या प्रशासकीय क्षेत्रात आहे जे सार्वजनिक गोष्टींचे व्यवस्थापन करते.

(2) शासन व प्रशासन यांच्यात गल्लत करता कामा नये. प्रशासन हे शासनाचे केवळ एक कार्य आहे.

(3) व्यापक अर्थाने लोकप्रशासन शासनाच्या सर्व कारभारामध्ये समाविष्ट असलेल्या वास्तव कार्याचा निर्देश करते.

(4) प्रशासन म्हणजे राज्याच्या कार्यकारी कार्याची अंमलबजावणी होय.

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(4)	(3)	(2)
(B)	(4)	(1)	(2)	(3)
(C)	(3)	(2)	(4)	(1)
(D)	(2)	(3)	(1)	(4)

37. Give the *correct* answer by using the codes given below :

Assertion (A) :

The chief objective of Public Administration is to provide easy and hassle-free access of its services to the citizens.

Reason (R) :

Citizens' grievances can be easily redressed if there is face to face contact between citizens and administration.

Codes :

(A) Both (A) and (R) are individually true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are individually correct, but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true and (R) is false

(D) (A) is false and (R) is true

37. खाली दिलेल्या सूचीतून योग्य उत्तर निवडा :

विधान (A) :

लोकप्रशासनाचा प्रमुख उद्देश नागरिकांना सहज आणि त्रासरहित सेवा उपलब्ध करणे हा आहे.

कारण (R) :

जर नागरिक व प्रशासन यांच्यात समोरासमोरचा संपर्क असेल तर नागरिकांच्या तक्रारींचे निवारण सहज होऊ शकते.

संकेतांक :

(A) (A) आणि (R) हे दोन्ही स्वतंत्रपणे बरोबर असून (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) आणि (R) हे स्वतंत्रपणे बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) बरोबर आहे आणि (R) हे चूक आहे

(D) (A) चूक आहे आणि (R) हे बरोबर आहे

38. Public Administration has evolved through various stages. Arrange the following stages chronologically :

(1) Principles Approach

(2) Public Policy Approach

(3) Administrative Behaviour Approach

(4) Politics-Administration Dichotomy

(5) Ecological Approach

Codes :

(A) (4) (1) (5) (3) (2)

(B) (4) (1) (3) (2) (5)

(C) (4) (1) (3) (5) (2)

(D) (4) (2) (5) (1) (3)

38. लोकप्रशासनाची व्युत्पत्ती वेगवेगळ्या टप्प्यांद्वारे झाली आहे. खालील टप्पे अनुक्रमाने लावा :

(1) तत्त्वांचा दृष्टिकोन

(2) सार्वजनिक धोरण दृष्टिकोन

(3) प्रशासकीय वर्तनवादी दृष्टिकोन

(4) राजकीय-प्रशासन द्वंद्व

(5) परिसृष्टीवादी दृष्टिकोन

संकेतांक :

(A) (4) (1) (5) (3) (2)

(B) (4) (1) (3) (2) (5)

(C) (4) (1) (3) (5) (2)

(D) (4) (2) (5) (1) (3)

39. Match List I (Thinkers) with List II (Definitions) and select the *correct* answer from the codes :

List I

(Thinkers)

(*a*) F. M. Marx

(*b*) L. D. White

(*c*) D. E. Marshall

(*d*) J. M. Pfiffner

List II

(Definitions)

(1) Public Administration consists of all those operations having for their purpose the fulfilment or enforcement of public policy.

(2) Administration is a determined action taken in pursuit of a conscious purpose.

(3) Administration is the organization and direction of human material resources to achieve desired ends.

(4) Public Administration is the fulfilment or enforcement of public policy as declared by the competent authorities.

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(4)	(2)	(3)	(1)
(B)	(2)	(1)	(4)	(3)
(C)	(1)	(4)	(3)	(2)
(D)	(3)	(1)	(2)	(4)

39. यादी I (विचारवंत) आणि यादी II (व्याख्या) यांच्या योग्य मेळ घालून खालील संकेतांकांचा वापर करून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

(विचारवंत)

(*a*) एफ्. एम्. मार्क्स

(*b*) एल्. डी. व्हाईट

(*c*) डी. ई. मार्शल

(*d*) जे. एम्. फिफनर

यादी II

(व्याख्या)

(1) लोकप्रशासनात अशा सर्व कृती व कार्यांचा समावेश केला जातो, ज्यांचा उद्देश सार्वजनिक धोरणांची पूर्तता किंवा अंमलबजावणी करणे हा असतो.

(2) जाणीवपूर्वक हेतूंच्या प्राप्तीसाठी केलेली एक निश्चित कृती योजना म्हणजे प्रशासन होय.

(3) अपेक्षित उद्दिष्टांच्या प्राप्तीसाठी केलेले मानवी व भौतिक संसाधनांचे संघटन व निर्देशन म्हणजे प्रशासन होय.

(4) सक्षम अधिकाऱ्यांनी जाहीर केलेल्या सार्वजनिक धोरणांची पूर्तता किंवा कार्यवाही म्हणजे लोकप्रशासन होय.

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(4)	(2)	(3)	(1)
(B)	(2)	(1)	(4)	(3)
(C)	(1)	(4)	(3)	(2)
(D)	(3)	(1)	(2)	(4)

40. Give the *correct* answer by using the codes given below :

Assertion (A) :

Government administration differs from all other administrative work by virtue of its public nature.

Reason (R) :

Private administration does not have any great responsibility towards the public.

Codes :

(A) Both (A) and (R) are individually true and (R) is the correct explanation of (A)

(B) Both (A) and (R) are individually correct, but (R) is not the correct explanation of (A)

(C) (A) is true but (R) is false

(D) (A) is false but (R) is true

40. खालील संकेतांकांचा वापर करून योग्य उत्तर निवडा :

विधान (A) :

शासकीय प्रशासन इतर प्रशासनापासून त्याच्या सार्वजनिक स्वरूपाच्या कामाच्या सद्‌गुणामुळे वेगळे आहे.

कारण (R) :

खाजगी प्रशासनाची लोकांप्रती मोठी जबाबदारी नसते.

संकेतांक :

(A) (A) आणि (R) हे दोन्ही स्वतंत्रपणे बरोबर असून (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे

(B) (A) आणि (R) हे दोन्ही स्वतंत्रपणे बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

(C) (A) बरोबर आहे पण (R) हे चूक आहे

(D) (A) चूक आहे पण (R) हे बरोबर आहे

41. The policy of apartheid chiefly denies :

(A) Political equality

(B) Legal equality

(C) Social equality

(D) Economic equality

42. The 'three-dimensional' account of power was given by :

(A) Steven Lukes

(B) Robert Dahl

(C) Peter Bachrach and Morton Baratz

(D) Michel Foucault

43. The traditional concept of justice is based upon :

(A) Social

(B) Political

(C) Ethical

(D) Material or economic

41. मुख्य वर्णद्वेषाचे धोरण काय नाकारते ?

(A) राजकीय समता

(B) कायदेशीर समता

(C) सामाजिक समता

(D) आर्थिक समता

42. सत्तेचे त्रिमिती संकल्पना कोणी मांडली ?

(A) स्टिव्हन ल्युक्स

(B) रॉबर्ट डाहल

(C) पीटर बाखराख आणि मॉर्टन बारात्झ्

(D) मिशेल फुको

43. परंपरागत न्याय संकल्पनेचा पाया कोणता आहे ?

(A) सामाजिक

(B) राजकीय

(C) नैतिक

(D) भौतिक किंवा आर्थिक

44. Marx's concept of justice demands :

(*a*) State regulated justice

(*b*) Abolition of class structure

(*c*) Making of just laws

(*d*) Placing means of production under state control

Codes :

(A) (*a*), (*c*) and (*d*)

(B) (*a*), (*b*), (*c*) and (*d*)

(C) (*c*) and (*d*)

(D) (*b*) and (*d*)

45. Who is the author of 'The Rights of Men' ?

(A) Edmund Burke

(B) Thomas Paine

(C) John Locke

(D) T. H. Green

44. मार्क्सच्या न्यायाच्या संकल्पनेत काय अभिप्रेत आहे ?

(*a*) राज्याने नियमित केलेला न्याय

(*b*) वर्ग संरचनेचा ऱ्हास

(*c*) न्याय्य कायद्याची निर्मिती

(*d*) उत्पादन साधनांना राज्याच्या नियंत्रणाखाली ठेवणे

संकेतांक :

(A) (*a*), (*c*) आणि (*d*)

(B) (*a*), (*b*), (*c*) आणि (*d*)

(C) (*c*) आणि (*d*)

(D) (*b*) आणि (*d*)

45. 'द राईट्स ऑफ मॅन' या ग्रंथाचा लेखक कोण आहे ?

(A) एडमंड बर्क

(B) थॉमस पेन

(C) जॉन लॉक

(D) टी. एच. ग्रीन

46. Match the List I with List II and select the *correct* answer from the codes :

List I

(*a*) Carolyn Merchant

(*b*) German Greens

(*c*) Humanist Ecologism

(*d*) Ecosocialism

List II

(1) Supports biometric equality and upholds animal rights parallel to humans

(2) Explains environment destruction in terms of capitalism's rapacious quest for profits

(3) Highlighted links between gender oppression and the death of nature

(4) Think globally, act locally

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(4)	(1)	(3)	(2)
(B)	(3)	(2)	(4)	(1)
(C)	(2)	(3)	(1)	(4)
(D)	(4)	(1)	(2)	(3)

46. यादी I शी यादी II जुळवा आणि संकेत सूचीतील योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

(*a*) कॅरोलीन मर्चंट

(*b*) जर्मन ग्रीन्स

(*c*) मानवी परिदृष्टिवाद

(*d*) पर्यावरणीय समाजवाद

यादी II

(1) बायोमेट्रिक समानतेला पाठिंबा आणि मानवी हक्काप्रमाणे प्राणी हक्कांची समर्थन

(2) पर्यावरणाचा ऱ्हास भांडवलदारांच्या अमर्याद नफ्याच्या हाव्यासाच्या संदर्भात स्पष्ट करतो.

(3) लिंग भावात्मक दमन आणि निसर्गाचे मरण यांच्यातील साखळी आधोरेखित केली

(4) वैश्विक विचार, स्थानिक कृती

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(4)	(1)	(3)	(2)
(B)	(3)	(2)	(4)	(1)
(C)	(2)	(3)	(1)	(4)
(D)	(4)	(1)	(2)	(3)

47. Which theory of rights best explains its nature ?
   (A) Social welfare theory
   (B) Theory of natural rights
   (C) Historical theory of rights
   (D) Legal theory

48. Rousseau favoured :
   (A) Representative democracy
   (B) Indirect democracy
   (C) Direct democracy
   (D) Mixed democracy

49. The Lockean conception of social contract contributed to the classical theory of democracy. Which of the following statements is *not* democratic according to Locke ?
   (A) The basis of political power was the consent of the people
   (B) People were real sovereign
   (C) Constitutional but absolute government
   (D) Government not protector of individual's rights

47. हक्कांचा कोणता सिद्धांत त्याचे चांगले स्वरूप स्पष्ट करतो ?
   (A) सामाजिक कल्याणकारी सिद्धांत
   (B) नैसर्गिक हक्कांचा सिद्धांत
   (C) ऐतिहासिक हक्कांचा सिद्धांत
   (D) कायदेशीर सिद्धांत

48. रूसोने कशाचे समर्थन केले ?
   (A) प्रतिनिधिक लोकशाही
   (B) अप्रत्यक्ष लोकशाही
   (C) प्रत्यक्ष लोकशाही
   (D) संमिश्र लोकशाही

49. लॉकच्या सामाजिक करार संकल्पनेने लोकशाहीच्या अभिजात सिद्धांतात योगदान दिले आहे. खालीलपैकी कोणते विधान लॉकच्या मतानुसार लोकशाहीवादी **नाही** ?
   (A) राजसत्तेचा पाया हा लोकांची संमती हा असतो
   (B) लोक हेच खरे सार्वभौम
   (C) घटनात्मक पण अनियंत्रित शासन
   (D) सरकार लोकांच्या हक्कांचे संरक्षक नसते

50. Conservative ideology believes that :

(*a*) Human rationality is unreliable

(*b*) Moral corruption is implicit in each human individual

(*c*) Human beings have limited intellect

(*d*) Reform and revolution often lead to greater suffering rather than less

Codes :

(A) (*b*) and (*d*)

(B) (*a*), (*b*), (*c*) and (*d*)

(C) (*b*), (*c*) and (*d*)

(D) (*a*) and (*d*)

51. .... is *not* a fundamental right.

(A) Right to Life

(B) Right Against Exploitation

(C) Right to Property

(D) Right to Equality

50. परंपरावादी विचारप्रणालीनुसार :

(*a*) मानवी विवेक हा बेभरवशाचा असतो

(*b*) नैतिक भ्रष्टता प्रत्येक मानवी व्यक्तीत असतेच

(*c*) माणसांची बुद्धी मर्यादित असते

(*d*) सुधारणा आणि क्रांतीमुळे नेहमीच अधिक हालअपेष्टा होतात

संकेतांक :

(A) (*b*) आणि (*d*)

(B) (*a*), (*b*), (*c*) आणि (*d*)

(C) (*b*), (*c*) आणि (*d*)

(D) (*a*) आणि (*d*)

51. .... हा मूलभूत अधिकार **नाही**.

(A) जगण्याचा अधिकार

(B) शोषणाविरुद्धचा अधिकार

(C) मालमत्तेचा अधिकार

(D) समानतेचा अधिकार

52. Which one of the following is *not* an inter-state dispute ?
    (A) Dispute over Chandigarh
    (B) Cauvery water dispute
    (C) Maharashtra–Karnataka border dispute
    (D) Gorkhaland

53. Two members of which community are nominated by the President to Lok Sabha ?
    (A) Tribal
    (B) Minority
    (C) Anglo-Indian
    (D) Hindu

54. Article 348 (2) of the Constitution deals with :
    (A) Authorised language of the High Court
    (B) Language of the Parliament
    (C) Medium of Instruction
    (D) Language of the Supreme Court

55. Indian Constitution envisages a .... state.
    (A) Quasi-Federal
    (B) Federal
    (C) Confederal
    (D) Non-federal

52. खालीलपैकी कोणता आंतरराज्य विवादाचा विषय **नाही** ?
    (A) चंदिगड शहराचा वाद
    (B) कावेरी जल विवाद
    (C) महाराष्ट्र-कर्नाटक सीमावाद
    (D) गोरखालँड

53. खालीलपैकी कोणत्या समुदायाच्या दोन प्रतिनिधींना लोकसभेत राष्ट्रपती नामनिर्देशित करतात ?
    (A) आदिवासी
    (B) अल्पसंख्यांक
    (C) ॲंग्लो-इंडियन
    (D) हिंदू

54. घटनेच्या कलम 348 (2) मध्ये या बाबींचा विचार होतो :
    (A) उच्च न्यायालयाची प्राधिकृत भाषा
    (B) संसदेची भाषा
    (C) शिक्षणाचे माध्यम
    (D) सर्वोच्च न्यायालयाची भाषा

55. भारतीय घटनेत .... या प्रकारच्या राज्याचा विचार आहे.
    (A) अर्धसंघराज्य
    (B) संघराज्य
    (C) महासंघराज्य
    (D) बिगर संघराज्य

56. Public interest litigation became popular during the tenure of ....

(A) Justice P. N. Bhagwati

(B) Justice Deepak Mishra

(C) Justice Y. V. Chandrachud

(D) Justice P. B. Sawant

57. Which of the following Commissions does *not* deal with riots in India ?

(A) Madan Commission

(B) Shrikrishna Commission

(C) Nanavati Commission

(D) Punchhi Commission

58. Which of the following is *not* a type of party system ?

(A) Regional Party System

(B) One-Party System

(C) Two-Party System

(D) Multi-Party System

59. Who among the following is *not* the Prime Minister of India ?

(A) Charan Singh

(B) Jagjivan Ram

(C) Chandra Shekhar

(D) H. D. Deve Gowda

56. जनहित याचिका ही बाब .... यांच्या कार्यकाळात लोकप्रिय झाली.

(A) न्या. पी. एन. भगवती

(B) न्या. दीपक मिश्रा

(C) न्या. वाय. व्ही. चंद्रचूड

(D) न्या. पी. बी. सावंत

57. खालीलपैकी कोणता आयोग भारतातील दंगलींचा अभ्यास करत **नाही** ?

(A) मादन आयोग

(B) श्रीकृष्ण आयोग

(C) नानावटी आयोग

(D) पूंछी आयोग

58. खालीलपैकी कोणता पक्ष पद्धतीचा प्रकार **नाही** ?

(A) प्रादेशिक पक्ष पद्धती

(B) एकपक्ष पद्धती

(C) द्विपक्ष पद्धती

(D) बहुपक्ष पद्धती

59. खालीलपैकी कोण भारताचे पंतप्रधान **नाहीत** ?

(A) चरणसिंग

(B) जगजीवन राम

(C) चंद्रशेखर

(D) एच. डी. देवेगौडा

60. Who among the following was India's President for two consecutive terms ?

(A) Gyani Zail Singh

(B) Pratibha Patil

(C) Rajendra Prasad

(D) APJ Abdul Kalam

61. Which of the following statements are *true* ?

(*a*) 33% seats are reserved for women MPs in Lok Sabha

(*b*) The number of women MPs in Lok Sabha has increased consistently since 1952/First Lok Sabha

(*c*) The number of women MPs in Lok Sabha has increased consistently since 1991/Tenth Lok Sabha

(*d*) There are no reserved seats for women in Lok Sabha

(A) (*a*) and (*b*)

(B) (*b*) and (*c*)

(C) (*c*) and (*d*)

(D) (*a*) and (*d*)

60. खालीलपैकी कोण सलग दोनदा भारताचे राष्ट्रपती होते ?

(A) ग्यानी झैलसिंग

(B) प्रतिभा पाटील

(C) राजेंद्र प्रसाद

(D) एपीजे अब्दुल कलाम

61. खालीलपैकी कोणती विधाने **बरोबर** आहेत ?

(*a*) लोकसभेच्या 33% जागा महिला खासदारां-साठी राखीव आहेत.

(*b*) 1952 च्या पहिल्या लोकसभेपासून लोकसभेतल्या महिला खासदारांची संख्या सातत्याने वाढत आली आहे.

(*c*) 1991 च्या दहाव्या लोकसभेपासून लोकसभेतल्या महिला खासदारांची संख्या सातत्याने वाढत आली नाही.

(*d*) लोकसभेत स्त्रियांसाठी कोणत्याही राखीव जागा नाहीत.

(A) (*a*) आणि (*b*)

(B) (*b*) आणि (*c*)

(C) (*c*) आणि (*d*)

(D) (*a*) आणि (*d*)

62. Which of the following statements is *not* true ?

(A) Women's Reservation Bill sought to reserve 33% seats in Lok Sabha and Rajya Sabha for women

(B) Women's Reservation Bill sought to reserve 33% seats in Lok Sabha and State Legislative Assemblies for women

(C) Women's Reservation Bill is passed by the Rajya Sabha

(D) Women's Reservation Bill is never discussed in Lok Sabha

62. खालीलपैकी कोणते विधान **असत्य** आहे ?

(A) महिलांसाठीच्या आरक्षण विधेयकाने लोक-सभा आणि राज्यसभेतील 33% राखीव जागा महिलांसाठी राखीव ठेवण्याची भूमिका घेतली

(B) महिला आरक्षण विधेयकाने लोकसभा आणि राज्यांच्या विधानसभांमध्ये 33% राखीव जागा ठेवण्याची भूमिका घेतली

(C) महिला आरक्षण विधेयक राज्यसभेने संमत केले आहे

(D) महिला आरक्षण विधेयकावर लोकसभेत कधीही चर्चा झालेली नाही

63. Which of the following is *not* a part of India's policy of economic liberalisation ?

(A) Privatization of public enterprises

(B) Increasing the limit on Foreign Direct Investment in Industry

(C) Increasing the limit of Foreign Direct Investment in Defence Sector

(D) Increasing the minimum limit for taxable income

63. खालीलपैकी कोणती गोष्ट भारताच्या आर्थिक उदारीकरण धोरणाचा भाग **नाही** ?

(A) सार्वजनिक क्षेत्रातल्या उद्योगांचे खाजगीकरण

(B) उद्योगातल्या थेट परदेशी गुंतवणुकीची मर्यादा वाढवणे

(C) संरक्षण क्षेत्रातल्या थेट परदेशी गुंतवणुकीची मर्यादा वाढवणे

(D) करपात्र उत्पन्नाची किमान मर्यादा वाढवणे

64. The Planning Commission of India published 'India Human Development Report 2011 : Towards Social Inclusion'. It studies :

(*a*) Relationship between Asset Ownership and Poverty

(*b*) Condition and Challenges regarding Nutrition

(*c*) Status of Child Labour

(*d*) Status of Irrigation Projects

(A) (*a*), (*c*), (*d*)

(B) (*a*), (*b*), (*d*)

(C) (*a*), (*b*), (*c*)

(D) (*b*), (*c*), (*d*)

65. Which among the following is *not* a social movement ?

(A) Chipko Movement

(B) Narmada Bachao Andolan

(C) Asom Gana Parishad

(D) Bandhua Mukti Morcha

66. Politburo is the highest decision making body of ....

(A) Congress

(B) Bhartiya Janata Party

(C) CPI (M)

(D) Bahujan Samaj Party

64. भारताच्या योजना आयोगाने तयार केलेल्या 'भारत मानव विकास अहवाल 2011 : सामाजिक समावेशनाच्या दिशेने' या अहवालात पुढील गोष्टींचा अभ्यास केला आहे :

(*a*) मालमत्तेची मालकी आणि दारिद्र्य यांतील परस्परसंबंध

(*b*) पोषणाची स्थिती व त्यासंबंधातील आव्हाने

(*c*) बालमजुरांची स्थिती

(*d*) जलसंधारण प्रकल्पांची स्थिती

(A) (*a*), (*c*), (*d*)

(B) (*a*), (*b*), (*d*)

(C) (*a*), (*b*), (*c*)

(D) (*b*), (*c*), (*d*)

65. खालीलपैकी कोणती सामाजिक चळवळ **नाही** ?

(A) चिपको आंदोलन

(B) नर्मदा बचाव आंदोलन

(C) असम गणपरिषद

(D) बंधुआ मुक्ती मोर्चा

66. पॉलिटब्यूरो ही .... या पक्षाची सर्वोच्च निर्णय यंत्रणा आहे.

(A) काँग्रेस

(B) भारतीय जनता पार्टी

(C) मार्क्सवादी कम्युनिस्ट पार्टी

(D) बहुजन समाज पार्टी

67. Which one of the following is *not* a primordial identity of a person ?

(A) Caste

(B) Religion

(C) Citizenship

(D) Language

67. खालीलपैकी कोणती व्यक्तीची आदिम ओळख **नाही** ?

(A) जात

(B) धर्म

(C) नागरिकत्व

(D) भाषा

68. The Rajya Sabha has exclusive jurisdiction in :

(A) Proclaiming emergency

(B) Creation of states

(C) Election of the Vice-President

(D) Authorising the Parliament to legislate on a subject in the State List

68. राज्यसभेचे खालील बाबतीत अनन्य अधिकारक्षेत्र आहे :

(A) आणीबाणीची घोषणा करणे

(B) नव्या राज्यांची निर्मिती

(C) उपराष्ट्रपतींची निवडणूक

(D) संसदेला राज्यसूचीतील एखाद्या विषयावर कायदा बनवण्यासाठी प्राधिकृत करणे

69. Which of the following Directive Principles of State Policy was added later to the Constitution ?

(A) Organisation of Village Panchayats

(B) Prohibition of Cow Slaughter

(C) Free Legal Aid

(D) Uniform Civil Code

69. खालीलपैकी कोणत्या मार्गदर्शक तत्त्वांचा समावेश घटनेत उशीराने करण्यात आला आहे ?

(A) ग्राम पंचायतींची रचना

(B) गोहत्येवर बंदी

(C) मोफत कायदेशीर मदत

(D) समान नागरी कायदा

70. Which of the following lists is *not* included in the Indian Constitution ?
   (A) Union list
   (B) State list
   (C) National list
   (D) Concurrent list

71. Who said, 'Head of the government and Head of the state are twin brothers ?'
   (A) Kabir
   (B) Barani
   (C) Swami Vivekananda
   (D) Periyar

72. Barani's book, 'Tarikh-i-Feroze Shahi', deals with which subject ?
   (A) Theory of origin of state
   (B) Duties of the Muslim king
   (C) Advice to the Muslim king
   (D) Relationship between king and subjects

73. Who said that political theory as a theory, in ideal terms, is dispassionate and disinterested ?
   (A) John Rawls
   (B) Andrew Hacker
   (C) George Sabine
   (D) David Held

70. खालीलपैकी कोणत्या सूचीचा समावेश भारताच्या घटनेत **नाही** ?
   (A) केंद्र सूची
   (B) राज्य सूची
   (C) राष्ट्रीय सूची
   (D) समवर्ती सूची

71. 'शासनाचा प्रमुख आणि राज्याचा प्रमुख हे जुळे भाऊ आहेत' असे कोण म्हणाले ?
   (A) कबीर
   (B) बरानी
   (C) स्वामी विवेकानंद
   (D) पेरियार

72. बरानींचे पुस्तक 'तारीख-ए-फिरोजशाही' यामध्ये कोणत्या विषयाची चर्चा करण्यात आली आहे ?
   (A) राज्याच्या उदयाचा सिद्धान्त
   (B) मुस्लिम राजाची कर्तव्ये
   (C) मुस्लिम राजाला दिलेला सल्ला
   (D) राजा आणि प्रजा यांच्यातील संबंध

73. 'राजकीय सिद्धांत आदर्श भाषेत सांगायचा तर भावनाशून्य व निर्हेतूक असतो', हे कोणी म्हटले आहे ?
   (A) जॉन रॉल्स
   (B) अॅन्ड्रू हॅकर
   (C) जॉर्ज सबाइन
   (D) डेव्हिड हेल्ड

74. Who among the following used the expression 'forced to be free' in connection with the notion of liberty of the individual ?

(A) Rousseau

(B) Locke

(C) Green

(D) Hobhouse

74. खालीलपैकी कोणी व्यक्तिस्वातंत्र्याच्या संकल्पनेच्या संदर्भात 'स्वातंत्र्यासाठी जबरदस्ती' हा शब्द प्रयोग केला ?

(A) रूसो

(B) लॉक

(C) ग्रीन

(D) हॉबहाऊस

75. Who among the following made the state a moral institution with a moral end ?

(A) Bentham

(B) Machiavelli

(C) James Mill

(D) J. S. Mill

75. 'राज्य ही नैतिक ध्येय असलेली नैतिक संस्था आहे', असे खालीलपैकी कोणी म्हटले आहे ?

(A) बेंथॅम

(B) मॅकियाव्हेली

(C) जेम्स् मिल

(D) जे. एस्. मिल

76. Who proposed that power consists in collective action ?

(A) Hannah Arendt

(B) Jurgen Habermas

(C) Max Horkheimer

(D) Max Weber

76. सामूहिक कृतीत सत्ता समाविष्ट असते, असे प्रतिपादन कोणी केले ?

(A) हॅना अॅरंट

(B) जुर्गेन हाबरमास

(C) मॅक्स होर्खहायमर

(D) मॅक्स वेबर

77. Who wrote the book 'What is to be Done' ?

(A) Plekhnov

(B) Marx

(C) Stalin

(D) Lenin

78. Who emphasized on the role of consciousness instead of material forces among post-Marxist thinkers ?

(A) Antonio Gramsci

(B) Lenin

(C) George Lukas

(D) Trotsky

79. Who addressed the problem of why women are oppressed in 'The Origin of the Family, Private Property and the State (1884)' ?

(A) Karl Deutsche

(B) Fredrick Engels

(C) Susan Moller Okin

(D) Althusser

77. 'व्हॉट इज टू बी डन' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?

(A) प्लेखनॉव्ह

(B) मार्क्स

(C) स्टॅलिन

(D) लेनिन

78. भौतिक शक्तीपेक्षा जाणिवेच्या भूमिकेवर कोणत्या उत्तर मार्क्सवादी विचारवंताने भर दिला ?

(A) अन्तोनिओ ग्रामशी

(B) लेनिन

(C) जॉर्ज लुकास

(D) ट्रॉटस्की

79. 'दि ओरिजिन ऑफ फॅमिली, प्रायव्हेट प्रॉपर्टी अॅन्ड दि स्टेट (1884)' या पुस्तकात महिलांचे शोषण का होते ? ही समस्या कोणी मांडली ?

(A) कार्ल ड्वाईश

(B) फ्रेडरिक एंजल्स

(C) सूझन मोलर ओकीन

(D) अल्थ्यूझर

80. Who wrote the book 'The Subjection of Women' ?
(A) Marry Wollstonecraft
(B) Hayek
(C) Iris Young
(D) J. S. Mill

81. Apasthamba, Gautama, Vashishta, Baudhayana are the names of ....
(A) Ancient Republics
(B) Snataka
(C) Dharmashastras
(D) Mahayanas

82. Which of the following statements is *incorrect* ?
(A) Dharmashastra texts were authored by a single author
(B) Dharmashastra texts enumerate sources of Dharma
(C) Dharmashastra texts present their ideas under the categories of Acara, Vyavahara, Prayaschitta and others
(D) Dharmashastra are ancient law books of Hindus

80. 'सब्जेक्शन ऑफ वूमेन' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?
(A) मेरी वूलस्टोनक्राफ्ट
(B) हायेक
(C) आयरीस यंग
(D) जे. एस्. मिल

81. आपस्तंभ, गौतम, वशिष्ट, बौद्धयान ही कशांची नावे आहेत ?
(A) प्राचीन गणराज्ये
(B) स्नातके
(C) धर्मशास्त्रे
(D) महायान

82. खालीलपैकी **अयोग्य** विधान ओळखा :
(A) धर्मशास्त्रे एकाच व्यक्तीने लिहिली आहेत
(B) धर्मशास्त्रांमध्ये धर्माचे स्रोत विशद केले आहेत
(C) धर्मशास्त्रातील विचार खालील शीर्षकांतर्गत विशद केले आहेत; आकार, व्यवहार, प्रायश्चित आणि इतर
(D) धर्मशास्त्रे हिंदूच्या प्राचीन कायद्याच्या संहिता आहेत

83. Who put forth the concept of 'Total Revolution' ?

(A) M. N. Roy

(B) B. G. Tilak

(C) Jayaprakash Narayan

(D) Dr. B. R. Ambedkar

84. In Ram Manohar Lohia's Saptakranti, which among the following is *not* included ?

(A) Revolution for equality between men and women

(B) Revolution against racial as well as political and economic inequality

(C) Revolution against arms and amunitions

(D) Revolution against migration

85. In which book Mahatma Gandhi has made a critique of modernity ?

(A) Satyagraha in South Africa

(B) My Experiments with Truth

(C) Hind Swaraj

(D) Anasaktiyoga

83. संपूर्ण क्रांतीची संकल्पना कोणी मांडली ?

(A) एम. एन. रॉय

(B) बी. जी. टिळक

(C) जयप्रकाश नारायण

(D) डॉ. बी. आर. आंबेडकर

84. राममनोहर लोहियांच्या सप्तक्रांतीमध्ये पुढीलपैकी कोणत्या गोष्टींचा समावेश होत **नाही** ?

(A) स्त्री पुरुष समतेसाठी क्रांती

(B) वांशिक तसेच राजकीय आणि आर्थिक विषमते विरोधात क्रांती

(C) शस्त्रे आणि दारूगोळ्या विरुद्ध क्रांती

(D) स्थलांतरा विरोधात क्रांती

85. महात्मा गांधींनी कोणत्या पुस्तकात आधुनिकतेवर टिका केली आहे ?

(A) दक्षिण आफ्रिकेतील सत्याग्रह

(B) माझे सत्याचे प्रयोग

(C) हिंद स्वराज

(D) अनासक्तीयोग

86. Choose the *incorrect* statement from the following :

(A) Rabindranath Tagore was the champion of Nationalism

(B) Jawaharlal Nehru was the architect of Panchasheel

(C) Ram Manohar Lohia put forth the concept of Chaukhama State

(D) Dr. B. R. Ambedkar wrote the book, 'Rise and Fall of Hindu Women'

87. Match the pair using the codes given below :

List I

(*a*) Mohammed Iqbal

(*b*) Jawaharlal Nehru

(*c*) M. K. Gandhi

(*d*) V. D. Savarkar

List II

(1) Discovery of India

(2) Mazini Charitra

(3) Idea of Pakistan

(4) Satyagraha in South Africa

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(2)	(4)	(3)
(B)	(2)	(4)	(3)	(1)
(C)	(4)	(2)	(1)	(3)
(D)	(3)	(1)	(4)	(2)

86. खालीलपैकी **अयोग्य** विधान ओळखा :

(A) रविंद्रनाथ टागोर राष्ट्रवादाचे समर्थक होते

(B) जवाहरलाल नेहरू पंचशीलचे शिल्पकार होते

(C) राममनोहर लोहियांनी चौखंबा राज्याची संकल्पना मांडली

(D) 'हिंदू स्त्रियांची उन्नती व ऱ्हास' हे पुस्तक डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी लिहिले

87. खालील सूचीचा वापर करून योग्य जोड्या जुळवा :

यादी I

(*a*) महंमद इक्बाल

(*b*) जवाहरलाल नेहरू

(*c*) एम. के. गांधी

(*d*) वि. दा. सावरकर

यादी II

(1) डिस्कव्हरी ऑफ इंडिया

(2) मॅझिनी चरित्र

(3) पाकिस्तानची कल्पना

(4) दक्षिण आफ्रिकेतील सत्याग्रह

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(1)	(2)	(4)	(3)
(B)	(2)	(4)	(3)	(1)
(C)	(4)	(2)	(1)	(3)
(D)	(3)	(1)	(4)	(2)

88. Sri Aurobindo use to write in which newspaper ?

(A) Induprakash

(B) Karmayogi

(C) Deccan Herald

(D) Deenbandhu

89. In the Jayaprakash Narayan's concept of Sarvodaya which is the last 'daan' after Bhoodan, Gramdan, Sampattidan ?

(A) Grahadan

(B) Jeevandaan

(C) Putradaan

(D) Kanyadaan

90. Who among the following is the adherent of syncretic culture ?

(A) V. D. Savarkar

(B) Deendayal Upadhyaya

(C) Kabir

(D) Muhammed Iqbal

88. श्री अरबिंदो कोणत्या वर्तमानपत्रात लिहित असत ?

(A) इंदुप्रकाश

(B) कर्मयोगी

(C) डेक्कन हेराल्ड

(D) दिनबंधू

89. जयप्रकाश नारायण यांच्या सर्वोदय संकल्पनेत भूदान, ग्रामदान, संपत्तीदान यानंतर कोणते दान अभिप्रेत आहे ?

(A) गृहदान

(B) जीवनदान

(C) पुत्रदान

(D) कन्यादान

90. खालीलपैकी कोण संमिश्र संस्कृतीचे पुरस्कर्ता होते ?

(A) वि. दा. सावरकर

(B) दिनदयाल उपाध्याय

(C) कबीर

(D) महंमद इक्बाल

91. Andre Gunder Frank and Marta Fuentes have written the famous article :

(A) Nine Theses on Social Movements

(B) New Social Movements

(C) Cyclical Movement towards the Eternal : Nine Theses of Social Movements–A Critique

(D) Essays on New Social Movements

92. Which of the following statements are wrong ? Choose your answer from the codes given below :

(*a*) Nationalism transformed Europe in the 19th Century

(*b*) Nationalism led to the formation of new nation-states in Europe

(*c*) Nationalism fragmented European empires

(*d*) Nationalism was an intellectual reaction to the Enlightenment

Codes :

(A) (*a*), (*b*)

(B) (*b*), (*c*), (*d*)

(C) (*a*), (*b*), (*c*), (*d*)

(D) None wrong

91. आंद्रे गुंदर फ्रँक आणि मार्था फ्युएंटेस यांनी लिहिलेला प्रसिद्ध निबंध :

(A) नाईन थिसेस ऑन सोशल मुव्हमेंटस्

(B) न्यू सोशल मूव्हमेंटस्

(C) सायक्लिकल मूव्हमेंट टोवर्डस् द इटर्नल : नाईन थिसेस ऑफ सोशल मूव्हमेंटस्–अ क्रिटिक

(D) एसेज ऑन न्यू सोशल मूव्हमेंट

92. खालीलपैकी कोणती विधाने चूक आहेत ? पुढे दिलेल्या सूचीतून उत्तर निवडा :

(*a*) राष्ट्रवादाने 19व्या शतकात युरोपचे परिवर्तन केले

(*b*) राष्ट्रवादाने युरोपात नव्या राष्ट्र-राज्यांचे निर्माण सुरू झाले

(*c*) राष्ट्रवादामुळे युरोपचे तुकडे झाले

(*d*) राष्ट्रवाद ही प्रबोधनाला मिळालेली बुद्धिवादी प्रतिक्रिया होती

संकेतांक :

(A) (*a*), (*b*)

(B) (*b*), (*c*), (*d*)

(C) (*a*), (*b*), (*c*), (*d*)

(D) एकही चूक नाही

93. Who for the first time separated the terms 'Civil Society' and 'State' ?

(A) John Locke

(B) Thomas Hobbes

(C) G. W. F. Hegel

(D) J. J. Rousseau

94. Chronologically organise the following revolutions. Choose your answer from the codes given below :

(*a*) Russian Revolution—Bolshevik

(*b*) French Revolution

(*c*) Chinese Revolution

(*d*) American Revolution

Codes :

(A) (*d*), (*a*), (*c*), (*b*)

(B) (*d*), (*b*), (*a*), (*c*)

(C) (*a*), (*d*), (*b*), (*c*)

(D) (*c*), (*b*), (*d*), (*a*)

93. 'राज्य' व 'नागरी समाज' या संज्ञामधे फरक सर्वात प्रथम कोणी केला ?

(A) जॉन लॉक

(B) थॉमस हॉब्ज

(C) जी. डब्ल्यू. एफ्. हेगेल

(D) ज्यां ज्याक् रूसो

94. खालील क्रांत्यांचे कालानुक्रमानुसार रचना करा. पुढे दिलेल्या सूचीतून तुमचे उत्तर निवडा :

(*a*) रशियन राज्यक्रांती—बोल्शेविक

(*b*) फ्रेंच राज्यक्रांती

(*c*) चिनी राज्यक्रांती

(*d*) अमेरिकन राज्यक्रांती

संकेतांक :

(A) (*d*), (*a*), (*c*), (*b*)

(B) (*d*), (*b*), (*a*), (*c*)

(C) (*a*), (*d*), (*b*), (*c*)

(D) (*c*), (*b*), (*d*), (*a*)

95. Which of the following factors are *not* conducive to judicial independence ?
   (*a*) Secure tenure of Judges
   (*b*) Separation of powers
   (*c*) Executive intervention
   (*d*) Legislative intervention

   Choose your answer from the codes given below :

   Codes :
   (A) (*a*), (*b*), (*c*)
   (B) (*b*), (*c*), (*d*)
   (C) (*a*), (*b*)
   (D) (*c*), (*d*)

96. Which of the following is *not* a civil society campaign ?
   (A) LGBT Rights
   (B) Save Marathi Schools
   (C) Narmada Bachav
   (D) Swachh Bharat

97. Which of the following are *not* the functions of political parties ?
   (A) Management of succession to power
   (B) Obtaining popular consent to the course of public policy
   (C) Nominating candidates for elections
   (D) Aggregation of the demands of interest groups

95. खालीलपैकी कोणते घटक न्यायालयीन स्वातंत्र्यासाठी अनुकूल **नाहीत** ?

   पुढे दिलेल्या सूचीतून योग्य उत्तर निवडा :
   (*a*) न्यायाधीशांचा निश्चित सेवा कालावधी
   (*b*) सत्ता विभाजन
   (*c*) कार्यकारी मंडळाचा हस्तक्षेप
   (*d*) विधिमंडळाचा हस्तक्षेप

   संकेतांक :
   (A) (*a*), (*b*), (*c*)
   (B) (*b*), (*c*), (*d*)
   (C) (*a*), (*b*)
   (D) (*c*), (*d*)

96. खालीलपैकी कोणते अभियान नागरी समाजाचे **नाही** ?
   (A) एल.जी.बी.टी. हक्क
   (B) मराठी शाळा वाचवा
   (C) नर्मदा बचाव
   (D) स्वच्छ भारत

97. खालीलपैकी कोणते राजकीय पक्षाचे काम **नाही** ?
   (A) सत्तांतराचे व्यवस्थापन करणे
   (B) सार्वजनिक धोरणाला लोकांची संमती मिळवणे
   (C) निवडणुकीसाठी उमेदवारांचे नामांकन करणे
   (D) हितसंबंधी गटांच्या मागण्यांचे एकत्रीकरण करणे

98. Match the following groups in List I with the type of their organisation List II :

List I

(*a*) Anti-corruption movement

(*b*) All India Kisan Sabha

(*c*) Federation of Indian Chamber of Commerce and Industries (FICCI)

(*d*) Green Peace

List II

(1) Associational Interest group

(2) Lobby

(3) Non-associational interest group

(4) Pressure group

Choose the correct answer from the codes :

Codes :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(4)	(2)	(1)
(B)	(4)	(2)	(1)	(3)
(C)	(1)	(3)	(2)	(4)
(D)	(2)	(1)	(3)	(4)

98. खाली दिलेल्या यादी I मधील गट व यादी II मधील त्यांच्या संघटनेचा प्रकार यांच्या जोड्या लावा. नंतर दिलेल्या संकेतांकातून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

(*a*) भ्रष्टाचार विरोधी चळवळ

(*b*) अखिल भारतीय किसान सभा

(*c*) फेडरेशन ऑफ इंडियन चेंबर्स ऑफ कॉमर्स

(*d*) ग्रीन पीस

यादी II

(1) संस्थात्मक हितसंबंधी गट

(2) लॉबी

(3) अ-संस्थात्मक हितसंबंधी गट

(4) दबाव गट

संकेतांक :

	(*a*)	(*b*)	(*c*)	(*d*)
(A)	(3)	(4)	(2)	(1)
(B)	(4)	(2)	(1)	(3)
(C)	(1)	(3)	(2)	(4)
(D)	(2)	(1)	(3)	(4)

99. Choose the *incorrect* statement from below :

(A) American Constitution is very rigid constitution

(B) American Constitution was drafted at Washington

(C) American Constitution did not provide for Judicial Review, it was incorporated in 1808

(D) The first 10 amendments to the US Constitution make up Bill of Rights

100. Who said, "The governing class justifies its actual exercise of power by resting it on some universal moral principles" ?

(A) Gabriel Almond

(B) Mosca

(C) Trueman

(D) David Easton

99. खालीलपैकी **चुकी**चे विधान ओळखा :

(A) अमेरिकेची राज्यघटना अत्यंत ताठर आहे

(B) अमेरिकेची राज्यघटना वॉशिंग्टन येथे तयार करण्यात आला

(C) अमेरिकेच्या राज्यघटनेत न्यायालयीन पुनर्विलोकनाची तरतूद नव्हती, 1808 मध्ये त्याचा समावेश झाला

(D) अमेरिकेच्या राज्यघटनेत पहिल्या 10 घटनादुरुस्तींद्वारे हक्कांची सनद समाविष्ट करण्यात आली

100. ''सत्ताधारी वर्ग, स्वत: सत्तेत असण्याचे समर्थन काही वैश्विक नैतिक तत्त्वांच्या आधारे करत असतो'', हे विधान कोणाचे आहे ?

(A) गॅब्रिअल आल्मंड

(B) मोस्का

(C) ट्रूमन

(D) डेवीड ईस्टन

ROUGH WORK